

ActiZ Jeugd paper Commissiedebat Jeugdbeleid

20 april 2023

Op 20 april spreekt de Tweede Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) met minister Weerwind (Rechtsbescherming) en staatssecretaris Van Ooijen (VWS) over het jeugdbeleid. Een urgent thema voor dit debat is de alarmerende groei van het aantal kinderen én ouders dat om professionele hulp vraagt. ActiZ Jeugd wil Kamerleden en bewindspersonen in de aanloop naar dit debat waarschuwen: anno 2023 staat het kansrijk, veilig en gezond opgroeien in Nederland onder grote druk. De zorg voor jeugd en gezin zal daarom op een andere wijze moeten worden ingericht, maar dit vraagt om richting en lef.

Binnen ActiZ richt de afdeling ActiZ Jeugd zich op de zorg en het welzijn voor jeugd en gezin. Het is de belangenbehartiger van 30 leden, actief op het gebied van jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, lichte jeugdhulp, specialistische kindzorg, thuisbegeleiding en kinderthuiszorg. De drijfveer is om de jeugd en hun gezin hierin zo goed mogelijk te begeleiden en te ondersteunen, waarbij wordt ingezet op het gewone leven, het gezond opgroeien en positieve opvoeding.

Het jeugdbeleid knelt

Op dit moment ervaren ruim 840.000 jongeren in Nederland mentale uitdagingen en/of klachten. Zo'n 80.000 jongeren tussen de 13 en 18 jaar oud kampen met een depressie.¹ Ook na de coronaperiode is het niet gelukt om deze verontrustende aantallen te verlagen. De afname van mentale gezondheid onder jeugdigen staat niet op zichzelf. Het raakt aan een bredere ontwikkeling waarbij de gezondheidsverschillen in de samenleving toenemen en meer en grotere kwetsbare groepen ontstaan. Voor steeds meer gezinnen is de bestaanszekerheid in het gedrang gekomen, 6 op de 10 huishoudens ondervinden financiële problemen. Er zijn al veel lopende initiatieven om deze problemen aan te pakken, maar de samenhang in de zorg en ondersteuning ontbreekt veelal. Als deze samenhang uitblijft dan kunnen huidige en toekomstige generaties niet langer kansrijk, veilig en gezond opgroeien. ActiZ Jeugd wil daarom de volgende drie knelpunten onder de aandacht brengen met betrekking tot het jeugdbeleid.

1. Versnipperd jeugdbeleid is een doodlopende weg

Onze leden – zorgorganisaties die zonder winst oogmerk zorg leveren aan jeugd en gezin – ervaren een kwetsbaar, versnipperd en inefficiënt jeugdbeleid. De samenhang ontbreekt veelal en de gevolgen hiervan zijn inmiddels voelbaar in de praktijk. Gezinnen krijgen in sommige gevallen veel te veel organisaties, professionals en instanties over de vloer. Ter illustratie: ons zijn voorbeelden bekend waarbij er 72 beschikkingen zijn afgegeven voor één gezin. Onze leden constateren dat deze veelheid en diversiteit aan zorg, ten koste gaat van de autonomie van het gezin. Als een gezin eenmaal zorg en ondersteuning ontvangt dan is het moeilijk om na verloop van tijd de eigen onafhankelijkheid te hervinden. De oplossing moet volgens ActiZ Jeugd gezocht worden in een gezinsgerichte (lokale) aanpak, waarbij de aansluiting kan worden gezocht met de (waar mogelijk) informele zorg en de burgerinitiatieven.

ActiZ Jeugd vraagt u om:

- *Bij de bewindspersonen aan te dringen op een meer gezinsgerichte aanpak in het jeugdbeleid, waarbij de samenwerking van onderwijs, kinderopvang, zorg en welzijn zowel landelijk, regionaal als lokaal steviger wordt georganiseerd.*

2. Jeugdgezondheidszorg is geen crisisbestrijding, maar vakmanschap

Een belangrijk onderdeel van het jeugdbeleid is de jeugdgezondheidszorg. Jeugdgezondheidszorg zou erop gericht moeten zijn om enerzijds de kloof wat betreft gezondheidsverschillen te verkleinen en extra aandacht te hebben voor kwetsbare groepen. Anderzijds zou de jeugdgezondheidszorg er ook op gericht moeten zijn om de gezonde jeugdige(n) en gezinnen te stimuleren om gezond te blijven. Het is niet voor niets een voorziening voor alle kinderen en ouders in Nederland. De coronaperiode heeft ons een belangrijke les geleerd, namelijk dat jeugdgezondheidszorg steviger en onafhankelijker moet worden ingericht. Het is onmisbare reguliere zorg die als zodanig zou moeten worden gekoesterd en beschermd. Jeugdgezondheidszorg zou daarom niet onder moeten worden gebracht in een organisatie waar crisis en/of pandemische paraatheid prevaleert. Gezondheid en gezond leven is immers geen vorm van crisis en vraagt daarom ook om een andere aanpak.

Deze andere aanpak moet gestoeld zijn op het vakmanschap van zorgprofessionals in de jeugdgezondheidszorg en de vertrouwensband met jeugdigen en gezinnen. ActiZ Jeugd hecht er aan dit punt te benadrukken, omdat wij ons zorgen maken over de mate waarin zowel het vakmanschap van zorgprofessionals als hun onafhankelijkheid kan worden gewaarborgd. Het is niet wenselijk dat een zorgprofessional moet kiezen tussen de uitvoering van een bredere politiek-bestuurlijke opdracht versus het bieden van de benodigde zorg aan een jeugdige of gezin. Dergelijke situaties doen zich op dit moment echter wel voor. (Lokale) overheden die op de stoel van professionals gaan zitten en de benodigde zorg voorschrijven en leveren. Een zorgwekkende ontwikkeling, temeer omdat zorgaanbieders merken dat het wantrouwen jegens de overheid is gegroeid en als gevolg hiervan jeugdigen en gezinnen (dreigen) onbereikbaar (te) worden. Jeugdgezondheidszorg is een kwestie van vakmanschap, waarbij een jeugdige of het gezin moet kunnen vertrouwen op de onafhankelijkheid van een zorgprofessional en de zorgaanbieder.

ActiZ Jeugd vraagt u om:

- *Aan de staatssecretaris te vragen om de lessen van de corona periode (expliciet opgetekend in het AEF-rapport 'Uitval reguliere zorg door COVID-19 bij de Jeugdgezondheidszorg') niet verloren te laten gaan.²*
- *Er bij de staatssecretaris op aan te dringen dat er duidelijkere kaders nodig zijn om onafhankelijke jeugdgezondheidszorg te kunnen waarborgen als voorziening voor alle jeugdigen en gezinnen in Nederland. Deze kaders zouden ten minste betrekking moeten hebben op het vakmanschap van zorgprofessionals in de jeugdgezondheidszorg en de daartoe vereiste onafhankelijke positie.*

3. Signalen over toename van (quasi)inbesteding

ActiZ Jeugd pleit ervoor om gemeenten transparanter uitleg te laten geven over hun keuzes voor de organisatie van lokale jeugdgezondheidszorg. Gemeenten zijn op dit moment niet verplicht aan te tonen dat het (quasi)inbesteden van activiteiten leidt tot (een betere) borging van publieke belangen, een betere prijs-kwaliteitverhouding van de zorg of wat de kwalitatieve verbetering is voor jeugd en gezin. In de afgelopen periode hebben wij steeds meer signalen ontvangen van onze leden over de keuzes van gemeenten voor de (quasi)inbesteding van jeugdgezondheidszorg, waarbij gemeenten op de bovenstaande elementen hun keuze dus niet hoeven te onderbouwen. Maar, gelet op de uitdagingen in de jeugdgezondheidszorg, is het volgens ActiZ Jeugd cruciaal om te komen tot (lokaal) jeugdbeleid dat passend is voor de zorg- en ondersteuningsbehoeften van jeugdigen en gezinnen. Passende jeugdgezondheidszorg vereist goed onderbouwde, transparante besluitvorming door gemeenten.

ActiZ Jeugd vraagt u om:

- *Er bij de staatssecretaris op aan te dringen om n.a.v. bovenstaande signalen aan de slag te gaan met oplossingen om te komen tot transparantere besluitvorming door gemeenten bij de organisatie van lokale jeugdgezondheidszorg.*

² <https://vng.nl/publicaties/rapport-uitval-reguliere-zorg-door-covid-19-bij-jeugdgezondheidszorg>
ActiZ | Branchevereniging van zorgorganisaties

Slot

In een commissiedebat Jeugdbeleid zou het niet alleen moeten gaan over de problemen in de jeugdzorg. Jeugdbeleid gaat immers over het kansrijk, veilig en gezond opgroeien in Nederland. Door en voor iedereen. Het gaat om de huidige en toekomstige generaties – we kunnen het ons simpelweg niet veroorloven om dit belang te onderschatten. ActiZ Jeugd hoopt daarom dat u bereid bent om tijdens het commissiedebat bovenstaande knelpunten onder de aandacht te brengen.

Contact

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ:
Thomas Oostlander (t.oostlander@actiz.nl / 06-82963697) adviseur public Affairs ActiZ of Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-29020035), coördinator public affairs ActiZ.
